

REMISSVAR: SOU 2021:24 Äga avfall – en del av den cirkulära ekonomin, dnr: M2021/00950

Detta beslut fattas med stöd av punkt 1:1 i kommunstyrelsens delegationsordning.

Beslut

Kommunstyrelsen ställer sig bakom Avfall Sverige yttrande och överlämnar detta som yttrande från Skövde kommun.

Skövde kommun vill särskilt framföra:

- Kommunen anser att regelverk som med största sannolikhet innebär ökade kostnader för det kommunala renhållningskollektivet (se punkt e, h och j nedan) och ökad arbetsbelastning för tillsynsmyndigheten inte bör införas. I båda dessa fall innebär det ökade kostnader som i sin förläning kommer belasta både hushåll och företag genom ytterligare tillsynsavgifter och ökade sophämningsavgifter. Skövde kommun avstyrker därför förslaget till frival.
- Att det finns en tydlig ansvarsfördelning inom avfallsområdet. Kommunen vill därför särskilt trycka särskilt på punkt b, k och l i nedan.
- Det är av yttersta vikt om frival införs att säkerställa att avfallet behandlas i enlighet med avfallshierarkin och/eller på ett miljö- och hälsomässigt godtagbart sätt. Kommunen vill därför trycka särskilt på punkt i, o och s, i redovisning av Avfall Sveriges yttrande nedan.

Bakgrund

Skövde kommun har av Miljödepartementet mottagit remiss ”Äga avfall – en del av den cirkulära ekonomin” (SOU 2021:24)

Utredningen har undersökt alternativa lösningar för hur yrkesmässiga verksamheter ska få ökad möjlighet att ta hand om sitt kommunala avfall.

I dag har kommunerna, med vissa undantag, monopol på att samla in och behandla kommunalt avfall från både hushåll och verksamheter.

I utredningens uppdrag har det ingått att utreda vidare det förslag till frival som regeringen tidigare har presenterat. Frival innebär att verksamheterna kan välja att hantera avfallet på annat sätt än att lämna det till kommunen.

Utredningen föreslår att miljöbalken, avfallsförordningen respektive miljöstraffförordningen ändras så att de verksamheter som har ett avfallsabonnemang hos kommunen från och med 1 januari 2022 ska ha möjlighet till frival för transport och hantering av sitt kommunala avfall. Utredningen lägger också fram ett förslag till utökad dispensmöjlighet.

I samråd med Avfallshantering Östra Skaraborg väljer kommunstyrelsen att ställa sig bakom Avfall Sveriges yttrande som är kommunernas branschorganisation inom avfallshantering.

Avfall Sveriges yttrande

- a. Avfall Sverige *avstyrker* Frivalsutredningens förslag om frival och förordar istället en utvidgad dispensmöjlighet. En sådan utvecklad dispensmöjlighet behöver dock regleras på ett annat sätt och tydligare än vad som framgår av Frivalsutredningens förslag.
- b. *Regeringen behöver hantera olika frågor i rätt ordning:* (1) Fastställ och förtydliga ansvaret för insamlingen av förpackningsavfall från hushåll och verksamheter (2) hantera frågan om innebörden av definitionen av kommunalt avfall och gränsdragningen för det kommunala avfallsansvaret (3) först därefter kan det övervägas om och hur verksamhetsutövare ska få större möjlighet att förfoga över sitt kommunala avfall.
- c. Avfall Sverige *anser inte att Frivalsutredningens förslag om frival bidrar till en helhetssyn eller leder till de målsättningar som regeringen vill uppnå med föreliggande utredning.* Avfall Sverige anser generellt att Frivalsutredningens fokus legat på att ta fram förslag som främjar vissa enskilda intressen och inte på förslag som främjar den samlade miljö- och samhällsnyttan och bidrar till innovativa lösningar för en cirkulär ekonomi vilket är en utgångspunkt för uppdraget.
- d. I praktiken ser Avfall Sverige att frival framför allt kommer att handla om *ett val angående vem som ska borttransportera avfallet.* Om verksamhetsutövare efterlever kravet på att förebygga avfall samt tillämpliga och kommande utsorteringskrav för bland annat bioavfall och förpackningsavfall, finns det framförallt kvar en restfraktion som i dagsläget inte kan hanteras på något bättre sätt än genom energiåtervinning i enlighet med avfallshierarkin.
- e. Det krävs att förslagen bygger på en *helhetssyn på insamling av avfall.* Genom att Frivalsutredningen inte föreslår att frival ska avse allt kommunalt avfall från en verksamhet är *risken för "russinplockning" stor.*
- f. Avfall Sverige ser också *brister när det gäller den "djupare analys av konsekvenserna av det remitterade förslaget om ett frival"* som Frivalsutredningen skulle utföra. Avfall Sverige ser inte att de *ekonomiska och miljömässiga konsekvenserna samt analyserna av säkerhets- och hälsoaspekter* (som Avfall Sverige i sig ser som bristfälliga) visar att förslagen skulle bidra till något bättre än i gällande ordning.
- g. I utredningsdirektiven anges att Frivalsutredningen ska analysera de ekonomiska konsekvenserna av förslaget för kommunala aktörer. Avfall Sverige anser att Frivalsutredningen har brustit i denna del och *inte i tillräckligt hög grad har analyserat de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna.*

ORDFÖRANDEBESLUT

Datum: 2021-09-28

Diarienummer: KS2021.0289

Ert diarienummer: M2021/00950

Handläggare Emma Stefansson

- h. *Frågan hur kommunen ska kompenseras vid frival måste lösas. Vid frival bortfaller kommunens möjligheter att ta ut avgifter enligt 27 kap. 4 § miljöbalken. Inte heller grundavgift kan tas ut, om frival avser allt kommunalt avfall. Anmälnings- och tillsynsavgift som tas ut av den kommunala miljönämnden med stöd av 27 kap. 1 § miljöbalken, kan inte fördelas med avfallsorganisationen. Kommunens avfallsorganisation kommer dock att ha fortsatta kostnader för frivalsavfallet. Om avfallsorganisationen står utan kostnadstäckning för dessa åtgärder riskerar detta att drabba övriga avfallskollektivet. Kommunen behöver dessutom stå med kapacitet för 100 procent av verksamheternas kommunala avfall, men kommer inte att på förhand veta hur stor kapacitet som kommer att behöva nyttjas. Frival kan dessutom medföra ökad illegal dumpning av avfall, som i slutändan ofta drabbar kommunerna och skattekollektivet enligt kommunernas skyldigheter i lag om gaturenhållning och skyltning.*
- i. Med utgångspunkt i avstyrkandet av frival konstaterar Avfall Sverige följande: Till skillnad mot hur den bestämmelse om frival som föreslogs år 2009 var utformad saknar det aktuella förslaget en hänvisning till att den som gör frival ska säkerställa att avfallet behandlas i enlighet med avfallshierarkin och/eller på ett miljö- och hälsomässigt godtagbart sätt. Detta är en väsentlig brist anser Avfall Sverige.
- j. Om regeringen väljer att gå vidare med en frivalslösning är det Avfall Sveriges bestämda uppfattning att staten behöver garantera kompensation till kommunerna vid ökade kostnader för kommunernas avfallshantering till följd av frival. Det är inte rimligt att de verksamhetsutövare och hushåll som kommer att finnas kvar i kommunens taxekollektiv ska åläggas höjda avgifter som en möjlig konsekvens av att vissa avfallsinnehavare har gjort frival.
- k. Avfall Sverige för genom föreliggande yttrande också fram ett förslag till alternativ till frival, nämligen att avfall från detaljhandel (med lämplig avgränsning) utmönstras från det kommunala ansvaret enligt begränsning avseende 15 kap. 20 § första punkten miljöbalken.
- l. Av miljö- och hälsoskyddsskäl menar Avfall Sverige att restaurangernas avfall varken ska utmönstras från det kommunala ansvaret, eller medges frival. En utvidgad dispensmöjlighet är lösningen för att tillgodose restaurangers önskemål om att själva förfoga över sitt avfall när detta kan bedömas medföra miljönytta.
- m. *Föreslagen utformning av utvidgad dispensbestämmelse avstyrks.* Avfall Sverige anser inte att Frivalsutredningen har fullföljt utredningsuppdraget när det gäller en utvidgad dispensbestämmelse som alternativ till frival, på det sätt som förslaget är utformat. Detta utgör en väsentlig brist i utredningens förslag. Avfall Sverige föreslår därför att det istället föreskrivs att viss hantering ska anses utgöra särskilda skäl för dispens. Prövningen av om hanteringen dessutom är hälso- och miljömässigt godtagbar kvarstår då.

ORDFÖRANDEBESLUT

Datum: 2021-09-28

Diarienummer: KS2021.0289

Ert diarienummer: M2021/00950

Handläggare Emma Stefansson

- n. *Konkurrensmyndigheterna bortser från den samlade miljö- och samhällsnyttan av kommunalt insamlingsansvar. Det är också anmärkningsvärt att Konkurrensverket tar ställning för ökad konkurrens när miljöbalken reglerar möjligheten för kommunen att organisera avfallshanteringen som den finner bäst själv.*
- o. *Det är en felaktig utgångspunkt att lägga förpackningsavfall, som inte sorteras ut korrekt från det kommunala avfall som lyder under kommunalt ansvar, till grund för en frivalslösning som bygger på att det framför allt är avseende förpackningsfraktionen som materialåtervinningen av kommunalt avfall från verksamheter kan och behöver öka. Dessutom ökar behovet ytterligare av aktiva tillsynsmyndigheter. Det är förstås bra att Frivalsutredningen anser att regeringen bör överväga att tydliggöra kraven på källsortering. Men Avfall Sverige anser inte att det primärt är information som löser brister i källsorteringen utan snarare tydliggjord reglering avseende servicenivåer för utsortering.*
- p. *Avfall Sverige har påtalat att det saknas uppdelning på hushåll och verksamheter avseende hushållsavfall, till följd av att hushållsavfall (d.v.s. numera kommunalt avfall) från hushåll och verksamheter hanteras i samma flöde. I många fall har Frivalsutredningen gjort omarbetningar och uppskattningar utifrån Avfall Sveriges statistik, men Avfall Sverige har alltså angivits som källa utan att det har angivits att det handlar om omarbetningar eller uppskattningar. Dessa omarbetningar och uppskattningar har gjorts på ett sätt som Avfall Sverige över huvud taget inte kan ställa sig bakom.*
- q. *Det är inte möjligt att överföra eller bygga förslag om frival på erfarenheter från Danmark, Finland och Norge eftersom de omregleringar som gjordes där för 15 år sedan har en annan innebörd. Dessa omregleringar innehåller helt enkelt inte något frival i den mening som nu utreds.*
- r. *Utredningen lägger alltför stort tilltro till att tillsynsmyndigheterna ska ha kapacitet att ha kontroll över avfall under frival. De förstärkta insatser som pågår mot brottslighet inom avfallsområdet avser växande illegala hantering som just verksamhetsavfall som redan omfattas av frival, där avfallsproducerande verksamheterna var anmälda hos myndigheterna. Om frival för verksamheters kommunala avfall genomförs krävs ytterligare omfattande insatser. Länsstyrelsen har för övrigt en mer omfattande roll inom avfallsområdet än vad som anges av Frivalsutredningen och kan förväntas få en ökad arbetsbelastning vid frival.*
- s. *Just det faktum att kommunerna äger avfallet har borgat för en bra avfallshantering med säkerställande av skydd för människors hälsa och miljön, vilket är grundläggande aspekter när det gäller hanteringen av det kommunala avfallet. Den kommunala avfallshanteringen bidrar också i allra högsta grad till den cirkulära ekonomin genom t.ex. biologisk återvinning av matavfall där biogas och biogödsel produceras.*

ORDFÖRANDEBESLUT

Datum: 2021-09-28

Diarienummer: KS2021.0289

Ert diarienummer: M2021/00950

Handläggare Emma Stefansson

Skickas till

Kommunstyrelsen

m.remissvar@regeringskansliet.se

charlotta.broman@regeringskansliet.se

linn.akesson@regeringskansliet.se

Katarina Jonsson (M)

Kommunstyrelsens ordförande